

ФАКУЛТЕТ ПО ПРИРОДНИ НАУКИ

КАТЕДРА „БИОЛОГИЯ“

Утвърждавам:

Декан:.....

/проф. дн Цв. Игнатова-Иванова/

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

на докторска програма

ЕКОЛОГИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Област на висшето образование: 4. Природни науки, математика и информатика

Професионално направление: 4.3. Биологически науки

ШУМЕН

2026

Квалификационна характеристика на докторска програма <i>Екология и опазване на околната среда</i>	Издание 1	Редакция 2	15.06.2026 г.	Стр. 1/4

Докторската програма “Екология и опазване на околната среда” при Катедра „Биология” на Факултет по природни науки осигурява 3-тата степен на висше образование и повишава образователната и научноизследователската квалификация на докторанта. Обучението е с продължителност до 3 г. в редовна и самостоятелна форма на обучение, а до 4 г. в задочна форма и приключва със защита на докторска дисертация. Завършилите получават образователната и научна степен “доктор” по Екология и опазване на околната среда

ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

1. Подготвя висококвалифицирани научни, изследователски и преподавателски кадри с опит в експерименталната дейност в научната област 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.3. Биологически науки и специалност Екология и опазване на околната среда.

2. Задълбочава фундаменталната и професионалната компетентност за научноизследователска, практико-приложна и преподавателска дейност в сферата на екологията и опазването на околната среда.

3. Формира съвременни научно-теоретични и практико-приложни знания, умения и компетентности за самостоятелна научноизследователска и преподавателска дейност, за работа в екип, за прилагане на иновационни и технологични постижения в областта на екологията и опазването на околната среда.

4. Изгражда методологически опит в анализиране на резултатите от научното изследване.

5. Усъвършенства езиковата подготовка по избрания чужд език във връзка с използването му в професионалната дейност на докторанта.

ЗАДАЧИ НА ОБУЧЕНИЕТО В ДОКТОРАНТУРАТА ПО „ЕКОЛОГИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА”

- задълбочаване на знанията, свързани със съвременните теоретични и методологически принципи на изследване в аспекта на екологията и опазването на околната среда;

- овладяване и ползване на научна терминология, характерна за научната област;

- формиране на умения за ориентиране и анализиране на приоритетните теоретични и практически проблеми в областта на екологията и опазването на околната среда;

- придобиване на компетентности и умения за определяне пътя и организацията на научното изследване и за самостоятелна експериментална дейност;

- формиране на професионални умения за самостоятелна преподавателска дейност;

- мотивиране и готовност за участие в национални, международни и регионални конкурси и проекти;

- изграждане на опит при планирането и организирането на научното изследване и при представяне на резултатите от него в научни форуми.

СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС

Докторантът се обучава в Катедра „Биология“ на Факултета по природни науки по индивидуален учебен план, съобразен с Правилника за развитие на академичния състав на ШУ и с регламентирания в него стандарт за обучение на докторанти.

КВАЛИФИКАЦИОНЕН СТАНДАРТ

1. Област и обхват на знанията

- знания, свързани с методологията на научното изследване в областта на екологията и опазването на околната среда;

Квалификационна характеристика на докторска програма <i>Екология и опазване на околната среда</i>	Издание 1	Редакция 2	15.06.2026 г.	Стр. 2/4

- знания за съвременни методи, методики и технологии и тяхното приложение при научни изследвания;
- специализирани и систематизирани знания за извършване на критичен анализ и за синтезиране на нови идеи;
- в процеса на научното изследване представя знания и разбиране на най-високо равнище не само в областта на екологията и опазването на околната среда, но и в близки научни области.

2. Област и обхват на уменията

- подбира, открива и проучва литературни източници, свързани с изследователския проблем;
- бързо намира, извлича, синтезира и оценява необходимата информация от различни източници;
- събира, анализира, класифицира и систематизира информация в определена последователност и логика;
- аргументирано и обосновано с доказателства анализира и защитава тези, свързани с научната област;
- търси иновативни решения чрез комбиниране на различни стратегии и технологии;
- подобрява стандартните модели и подходи;
- аналитично и критично оценява собствените експериментални резултати, свързани с установяване на определени закономерности при изследване на явленията в областта на екологията и опазването на околната среда;
- организира и планира собствената си научна дейност (с оглед на: време, точност на обекта на изследване, яснота на целите и задачите, конкретност на изградените хипотези и пр.).

3. Област и обхват на компетентностите.

3.1. Личностни компетентности:

- създава и интерпретира нови знания, резултати от собствени изследвания или друга научна дейност;
- притежава способност за самооценка на постиженията от изследователския труд, самостоятелност и отговорност;
- при обосноваване на научната истина се ръководи от академичната научна етика при интерпретиране, както на собствени, така и на проучени гледни точки;
- използва научен език и стил, характеризиращи се с точност на научната терминология, яснота и логическа последователност при изложение на фактите и резултатите.

3.2. Комуникативни и социални компетентности:

- има изграден стил на научно общуване (в разговори, при консултации и дебати, за защита на научни позиции, работа в екип и пр.);
- показва капацитет за систематично придобиване и разбиране на значителен обем знания от най-съвременните научни постижения от областта на екологията и опазването на околната среда и професионалната практика;
- пълноценно общува на български език и на някой/някои от най-разпространените европейски езици.

3.3. Професионални компетентности:

- има готовност за самостоятелна научноизследователска, експериментална и практико-приложна дейност;
- идентифицира ресурси и възможности за научни изследвания и проектна дейност;
- аргументирано взема решения и адаптира проектния дизайн към непредвидено възникващи обстоятелства;

- демонстрира общи способности да концептуализира, проектира и изпълнява проекти за генериране на нови знания, прилагане или разбиране на най-модерните достижения, както и да адаптира проектния дизайн към непредвидено възникващи обстоятелства;
- осигурява трансфер на собствените резултати при решаване на други проблеми от дадената научна област;
- ясно формулира нови проблеми - теоретични и практически.

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН “ДОКТОР”

Образователната и научна степен "Доктор" се придобива след:

- успешно изпълнение на всички етапи от индивидуалния план на докторанта;
- успешна защита на дисертационния труд.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Притежателите на образователната и научна степен “Доктор” могат да се реализират в институции с подходящ предмет на дейност като:

- В системата на образованието и науката като преподаватели, в научни институти и лаборатории, и ръководители на научноизследователска и развойна дейност (преподавател, изследовател, началник отдел, ръководител сектор, ръководител звено за изследване и развитие, ръководител научна програма, завеждащ научна лаборатория);

- В системата на Министерството на опазване на околната среда и водите (РИОСВ, ИАОС, Дирекции на национални, и природни паркове), други министерства и агенции като специалисти по опазване на околната среда (еколог, анализатор на замърсяване, експерт консервация на околната среда; консултант екология, одитор екология, директор дирекция, началник отдел и др. сродни длъжности);

- В системата на областната и общинската администрация като специалисти по опазване на околната среда и административни ръководители (еколог, експерт консервация на околната среда, директор дирекция, началник отдел и др. сродни длъжности);

- В предприятия и фирми от производствената сфера като специалисти по опазване на околната среда и административни ръководители (еколог, експерт консервация на околната среда, консултант екология, одитор екология, началник отдел, директор дирекция, и др. сродни длъжности);

- В консултантски, проектантски фирми и неправителствени организации, разработващи екологични проекти, извършващи мониторинг и екологични експертизи;

- В лаборатории за контрол на качеството на ОС и контрол на храните.

ЗАВЪРШИЛИЯТ ДОКТОРСКА ПРОГРАМА МОЖЕ

- да участва в различни форми на продължаващо обучение (постдокторантски програми за повишаване на професионалната квалификация и опит по научната специалност и в професионалната област);

- да участва в хабилитационни процедури и процедури за израстване в степен.

Квалификационната характеристика е актуализирана на Катедрен съвет на катедра „Биология“ с протокол № КД-01-14/15.06.2026 г. и утвърдена на Факултетен съвет на Факултета по природни науки с протокол № ФД-02-10/19.06.2026 г.

Квалификационна характеристика на докторска програма <i>Екология и опазване на околната среда</i>	Издание 1	Редакция 2	15.06.2026 г.	Стр. 4/4